

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

NYHETSBRIV 2. SERVICE I SAMVERKAN SEPTEMBER 2018.

” För i princip alla partier är service i hela landet en självklarhet – men hur sjutton ska vi organisera det på bästa sätt?”

Åse Classon, ordförande i Hela Sverige ska leva och ordförande i styrgruppen för Service i samverkan.

Foto: helasverige.se

Av tradition så organiseras och finansieras service på ett sådant sätt som kanske inte alltid gagnar den som bor på en liten ort, med långa resor som konsekvens.

Men om vi gör det tillsammans på ett nytt sätt och utifrån olika lokala förutsättningar så är jag säker på att vi får mer valuta för de skattekrönor som finns i systemet.

Att ändra på gamla strukturer är inte lätt, men målet med vårt projekt är just att finna nya arbetssätt för att innovativa lösningar ska komma till stånd.

Service är ett stort och vitt begrepp. Behoven är lokala hos människor, företag, föreningar och ser olika ut beroende på ålder, geografi och näringslivsstruktur. Vi vill genom projektet Service i samverkan lyssna, utforska, påverka och bidra till nya samverkansstrukturer för en bättre service på landsbygden!

Åse Classon

I två av de medverkande kommunerna, Motala och Vingåker, har vi frågat den ansvarige kommunala tjänstepersonen, ordföranden i länsavdelningen Hela Sverige ska leva och den lokala processledaren om hur de ser på projektet Service i samverkan.

MOTALA KOMMUN I ÖSTERGÖTLANDS LÄN.

Antal invånare: 43 258 (2016) varav 21 % bor på landsbygden

Befolkningstäthet: 44 personer/km²

Politisk majoritet (aug 2018): Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Anders Bengtson, utvecklingsstrateg,
Motala kommun.

Foto: Motala kommun

Varför är ni med i pilotprojektet Service i samverkan?

Servicefrågorna på landsbygden är ständigt aktuella och föremål för diskussioner i Motala kommun. Vad som lockade till att delta i det här pilotprojektet var just det faktum att det ges möjligheter att få inspiration och goda idéer från andra kommuner som brottas med frågorna. Som landsbygdsutvecklare känner man sig ibland både ensam och otillräcklig, varför en tillfällig resursförstärkning med ytterligare en person kändes stimulerande. Vi hoppas kunna realisera några av de idéer som projektet kan ta fram i en tät dialog med människorna på landsbygden, att det dessutom finns resurser till det kändes väldigt lockande.

Hur arbetar ni idag med service på landsbygden i Motala kommun?

Vi har en tät dialog med Länsstyrelsen i Östergötland kring framför allt kommersiell service på landsbygden. Vi har jobbat intensivt med att stödja våra lanthandlare och månar också om de drivmedelsstationer vi har på landsbygden. I Motala har vi initierat en politiskt sammansatt referensgrupp som följer vårt dagliga arbete och kontakter med de lokala utvecklingsgrupperna.

Vilka har ni dialog med idag när det gäller service på landsbygden?

Som landsbygdsutvecklare har man självklart en kontinuerlig dialog med våra lokala utvecklingsgrupper i kommunen. Där finns den största kännedomen om varje ords specifika förutsättningar. Självklart har man också en dialog med de kommunala förvaltningar som på ett eller annat sätt hanterar frågor som rör offentlig service på landsbygden. Hela Sverige ska leva Östergötland är en viktig part liksom Länsstyrelsen och Region Östergötland. Via projektet landsbygdsmentorerna, som ger stöd och kompetensutveckling till lanthandlarna, blir det kontakt med de myndigheter och organisationer som berör deras verksamhet.

Hur ser er medverkan ut i projektet?

Personligen samverkar jag intensivt med ”vår” lokala processledare. Vi har en tät dialog och ger varandra information om vad som är på gång och gör ofta gemensamma besök ute i bygderna.

Vilka är era förväntningar på projektet?

Vi förväntar oss ny energi i frågorna och att vår entusiasm skall sprida sig till bygderna och de lokala utvecklingsgrupperna. Vi hoppas att det kommer igång utvecklingstankar på alla plan och att dialogen blir den avgörande faktorn till framgång. Drömmen är att vi kan sätta ett antal pilotprojekt i vår kommun som sedan kan spridas och ge ringar på vattnet till en fortsatt positiv process...

Inom Hela Sverige ska leva finns det 24 länsavdelningar som stödjer lokal utveckling i sina respektive län. I länsavdelningar är lokala utvecklingsgrupper och organisationer medlemmar.

HELA SVERIGE SKA LEVA ÖSTERGÖTLAND.

Hela Sverige ska leva Östergötland är länsavdelning i Hela Sverige ska leva. Vi är en ideell förening, partipolitiskt och religiöst obunden, vars målsättning är att främja utvecklingen på landsbygden. Våra främsta uppgifter är att bevaka de lokala gruppernas intressen regionalt och nationellt, bedriva opinionsarbete i kontakter med myndigheter och organisationer samt stimulera och stödja det lokala utvecklingsarbetet i länet. Vi anordnar även mötesplatser för erfarenhetsutbyte, kulturella upplevelser samt erbjuder stöd och utbildning för att stimulera de lokala utvecklingsgrupperna att sprida information om aktiviteter som stärker samhörigheten på landsbygden samt mellan stad och land. Hela Sverige ska leva Östergötland har drygt 190 medlemmar. Vi har bara lokala utvecklingsgrupper som medlemmar, även om vi öppnat upp även för organisationer att ansöka om medlemskap.

Pia Tingvall, ordförande i Hela Sverige ska leva Östergötland.

Foto: Erkki Saikkonen

Varför är ni med i pilotprojektet Service i samverkan?

Därför att service är en nyckelfråga för att kunna bo, leva och verka i hela länet. Vi behöver hitta nya, innovativa sätt och samarbeten för att tillgodose en god servicenivå för alla. Förutom tekniska lösningar handlar det om ökad kunskap och en ny förståelse hos personer, företag och myndigheter som har ansvar för att planera och utföra servicesatsningar.

Hur har ni arbetat med service på landsbygden tidigare?

Ja, vi har arbetat mycket med Lokala Ekonomiska Analyser (LEA) och lokala utvecklingsplaner. Av detta följer det naturligt att arbeta med olika typer av servicelösningar. Vi har ett nära samarbete med Region Östergötland och Coompanion Östergötland som dessutom driver olika serviceprojekt just nu.

Era förväntningar på projektet?

Att vi tillsammans med övriga fem län gemensamt ska kunna utveckla, presentera och sprida goda exempel på smarta lösningar för en god service i hela landet.

Vilka andra frågor arbetar ni med just nu?

Vi är med i ett Central Baltic projekt som handlar om att utveckla och implementera modeller för att involvera lokal nivå tidigt i kommunala och regionala planeringsprocesser.

**Ewa Carlgren Nilsson, lokal processledare,
Service i samverkan, Motala kommun.**

Foto: Håkan Nilsson

Varför arbetar du med pilotprojektet Service i samverkan i Motala kommun?

Genom mina olika jobb de senaste 20 åren har jag träffat många människor som bor och verkar på landsbygden både i Motala kommun samt i Östergötlands övriga 12 kommuner. Det finns ett driv och en förmåga hos boende på landsbygden att utveckla det som berör de lokala frågorna och ett stort engagemang att arbeta med förbättringar vad gäller service tillsammans med kommunerna och regionen. Att få vara med om att etablera och utveckla en hållbar struktur för samverkan mellan dessa grupper gör att jag vill arbeta med Service i samverkan i Motala kommun.

Hur går arbetet i Motala kommun?

Under våren har jag, tillsammans med Motala kommuns utvecklingsstrateg Anders Bengtson, träffat flera av våra lokala utvecklingsgrupper för att diskutera vad som är bra på de olika orterna och vad som behöver förbättras. I slutet av augusti har jag den första träffen med en av dessa grupper för att djupare diskutera service och delaktighet. Under sensommaren och hösten kommer jag att träffa övriga grupper som är intresserade av att diskutera hur de vill att servicen ska se ut och vad som kan göra deras områden mer attraktiva i framtiden. Vi kommer även att diskutera delaktighet och hur de vill vara med att påverka serviceplaneringen i Motala kommun. En annan viktig fråga är hur de själva kan bidra.

Vilka utmaningar har du mött under första halvåret?

Det finns mycket att engagera sig i men eftersom jag arbetar 50% är det svårt att få tiden att räcka till. Utmaningar kan vara att diskutera frågor som berör många på landsbygden t ex bostadsbrist, indragna busslinjer och nedläggningar av skolor och brandkår. Vid dessa och liknande frågor kan vi processledare tipsa om goda idéer och lösningar som vi får från varandras kommuner. Dessutom har vi via Bygdebanken inom "Hela Sverige ska leva" uppgifter om mer 2 000 lokala utvecklingsgrupper. I Bygdebanken kan vi söka och sedan ge tips om hur andra grupper har engagerat sig i en viss fråga oberoende av var de finns i landet.

Hur ser dina förväntningar ut inför hösten 2018?

Jag ser fram emot att träffa de som bor och verkar på landsbygden och ta del av hur de vill att serviceplaneringen ska se ut i Motala kommun. De kommer att få ge förslag som jag sedan sammanställer. Detta kommer att bli ett bra underlag för fortsatta diskussioner om samverkan och delaktighet med de lokala utvecklingsgrupperna tillsammans med tjänstemän och politiker i Motala kommun och Region Östergötland.

VINGÅKERS KOMMUN SÖDERMANLANDS LÄN.

Vingåkers kommun: antal invånare 9 166 (SCB 2018)

Andel som bor på landsbygden: Hälften av invånarna bor i byar eller på ren landsbygd

Befolkningstäthet: 24 invånare/km²

Politisk majoritet (aug 2018): Socialdemokraterna-Vänsterpartiet-Miljöpartiet

Vingåkers kommun

Regina Westas-Stedt, landsbygdsutvecklare
Vingåkers kommun.

Foto: Peter Grönlund

Varför är ni med i pilotprojektet Service i samverkan?

När erbjudandet dök upp om att delta i Service i samverkan så tyckte vi att det stämde bra med landsbygdsstrategin vi tagit fram och vi såg möjlighet att få en resurs som arbetar med processtöd i våra byar. Vi är en liten kommun med ganska små resurser så att få hjälp av en extern processledare i vår handlingsplan där vi tar fram lokala utvecklingsplaner i byarna stämde perfekt.

Hur arbetar ni idag med service på landsbygden i Vingåkers kommun?

I vår Landsbygdsstrategi tar vi fram lokala utvecklingsplaner för kommunen genom lokala processer. De blir sedan grunden för en kommunal utvecklings- och serviceplan för hela kommunen. Den gemensamma utvecklingsplanen kommer sedan kontinuerligt ses över i ett lokalt utvecklings forum där kommunala tjänstemän och representanter från byarna och de areella näringarna ingår. I det arbetet undersöker vi och kartlägger servicebehovet på landsbygden i vår kommun. Vi vill hitta unika och behovsanpassade lösningar för en ”smartare landsbygd”.

Vilka har ni dialog med idag när det gäller service på landsbygden?

Vi har idag lokala arbetsgrupper med representanter från orterna samt en arbetsgrupp med de areella näringarna, vilket är en viktig grupp för att få synpunkter från de som bor på landsbygden mellan orterna. Vi har också engagerat ungdomar som arbetat med frågor som trygghet och servicebehov ur ett ungdomsperspektiv. Eventuellt kommer ett ungdomsråd att bildas.

Hur ser er medverkan ut i projektet?

Genom att vi fått en lokal processledare genom projektet som leder processer så kan vi från kommunen delta istället för att driva processer. Vi deltar aktivt i att ta fram de lokala utvecklingsplanerna genom att fånga upp och ta hand om resultatet.

Vilka är era förväntningar på projektet?

Vi hoppas kunna hålla tidplanen i vår handlingsplan för landsbygdsstrategin genom vår medverkan. De lokala utvecklingsplanerna ska vara klara till mars 2019, efter det startar arbetet med den kommunala utvecklings- och serviceplanen.

HELA SVERIGE SKA LEVA SÖRMLAND.

**Peter Eklund, ordförande i
Hela Sverige ska leva
Sörmland.**

Foto: helasverige.se

Hela Sverige ska leva Sörmland startade år 1998 och har cirka 300 föreningar som medlemmar. Nyhetsbrevet går ut i över 600 ex. Varje år sedan 2012 har ett landsbygdsting anordnats där viktiga frågor för landsbygden lyfts fram. Tinget har blivit en bra arena för att få nya erfarenheter och drömmar att förverkligas och att dela med sig till andra bygdegrupper. Vår främsta uppgift är att främja landsbygdsutvecklingen och det gör vi genom att bidra med ett långsiktigt och hållbart perspektiv. Viktigast är att stödja alla de lokala krafter som redan gör så mycket för sina bygder och medmänniskor genom sitt arbete. Vi stödjer de lokala bygdegrupperna med kunskap eller stöttning för att kunna genomföra sina visioner.

Varför är ni med i pilotprojektet Service i samverkan?

Vi har tidigare arbetat med flera projekt runt service i till exempel Nyköping. När förfrågan om att delta i projektet så kändes det naturligt att fråga kommunerna Flen och Vingåker som bägge startat olika processer runt utveckling av landsbygden. Något vi ser som både spännande och viktigt är att från ett pilotprojekt som Service i samverkan sprida erfarenheterna vidare till andra kommuner i Sörmland.

Hur har ni arbetat med service på landsbygden i Sörmland tidigare?

Våra landsbygdsting har fokuserat på tre olika utvecklingsområden i Sörmland: service, bostäder och arbete. I ett tidigare projekt så startades sju servicepunkter i Nyköpings kommun och ett i Vingåker. Då hämtade vi inspiration från Örnsköldsviks kommun där servicepunkter skapats tidigare. Men det är viktigt att servicepunkterna blir ett vitt begrepp för behoven av service är olika och förändrats över tiden utifrån de människor som bor i bygden. Ett annat exempel är Stavsjö där en digital lanthandel startats och nya hyresrätter byggs genom ett gemensamt bygdebolag. Idag är det många kommuner och grupper som vill komma på studiebesök dit.

Hur ser era förväntningar på projektet ut?

Man kan säga att vi vill se en fördjupad service på landsbygden och sprida goda erfarenheter från ”Service i samverkan” till andra kommuner och övriga intresserade. Likaså att ta ett samlat grepp på service i alla kommuner och se hur den skall utvecklas i krocken mellan enskilda lokala bygdegruppers behov och önskemål och ett gemensamt kommunövergripande perspektiv, där det oftast finns begränsade resurser. Vi tänker att goda exempel från Vingåker och Flen kan spridas genom att andra kommer på studiebesök som i Stavsjö, men också genom att dela med sig på vårt årliga Landsbygdsting, med goda serviceerfarenheter från andra delar av Sverige.

Vilka andra frågor arbetar ni med just nu?

Landsbygdstinget som kommer att vara i Näshulta i Eskilstuna kommun och ett annat spännande projekt som vi arbetar med, nämligen ”blågröna” näringar som innebär lokal matproduktion av fisk och grönsaker.

**Åke Sandklef Peterson, Lokal
processledare, Service i samverkan i Flen
och Vingåker.**

Foto: Åke Sandklef

Varför arbetar du med pilotprojektet Service i samverkan i Vingåkers kommun?

Jag tycker att en av de viktigaste utmaningar som vi har i Sverige idag är att ge förutsättningar att kunna verka och leva även utanför Sveriges storstäder. God service är en nödvändig förutsättning för att kunna bo, leva och driva verksamheter utanför städer. Förbättrar vi servicen på landsbygden så skapar det välstånd för hela samhället samtidigt som vi får en sund avlastning av storstäderna. Det är både utmanade och motiverande att verka för att utvecklingen går åt rätt håll.

Hur går arbetet i Vingåkers kommun?

Vingåkers kommun har stora utmaningar med en liten kommuns begränsade skatteunderlag, men har samtidigt mod och vilja att pröva nya vägar för att lösa samhällsutmaningarna. Kommunen har identifierat och arbetar aktivt med att verka för en god och konstruktiv dialog med i samtliga orter i Vingåker. Dialogen med orterna är en av de viktiga delarna för konstruktiv och effektiv utvecklingen av hela kommunen och nu pågår ett arbete med de grupper som redan finns samtidigt som arbetet med att skapa nya kontaktytor fortsätter.

Vilka utmaningar har du mött på under första halvåret?

Långsiktigt försöker vi skapa en struktur som bygger på ömsesidigt förtroende och som ger förutsättningar för en bra dialog som främjar utveckling, inte minst förbättrad service. I detta arbete har Vingåkers kommun kommit långt men vi är inte färdiga ännu och behöver få igång dialogen med fler individer i fler orter.

Hur ser dina förväntningar ut inför hösten 2018?

I Vingåker arbetar nu flera orter med lokala utvecklingsplaner som sedan ska sammanställas och fungera som underlag för hela kommunens utvecklingsplan. Det arbetet genomförs på lokalt plan av orternas utvecklingsgrupper med stöd ifrån mig. Jag hoppas att vi under hösten kan färdigställa ett antal lokala utvecklingsplaner och samtidigt få igång fler individer och lokala grupper som engagerar sig i arbetet. Det optimala är att hela samhället är representerat, oavsett ålder, ursprung och intressen.

PROJEKTET JUST NU.

”Vi utforskar – vi bygger relationer – vi medskapar – vi bygger lokal kapacitet - vi testar nytt – vi dokumenterar och vi sprider. ”

Claes Becklin, Projektkoordinator Service i samverkan.

Foto: Mia Dansdotter”

Nu är vi i full gång igen i projektet efter sommaren. Vi har precis haft en nätverksträff med alla lokala processledare för att dela erfarenheter och stödja varandra i vår resa mot projektmålen. Post- och Telestyrelsen, PTS, var också på plats för dialog och information om postservice på landsbygden.

Förändringar i projektet sker ju då och då. Personer slutar eller det blir organisationsförändringar, vilket kan göra att vi måste hantera nya situationer och ibland får slå av lite på takten.

Under hösten kommer vi att fortsätta att träffa de lokala utvecklingsgrupperna i alla elva kommuner. I juni så konstaterade vi att vi hade mött två tusen personer på våra lokala möten i Service i samverkan. En imponerande siffra efter ett halvårs aktivt arbete tycker vi, och fler kommer det att bli under hösten. Servicebehoven som kommer fram på mötena ser väldigt olika ut. Det kan vara livsmedel, mötesplatser, bostadsbyggande, fiberutbyggnad, skolor, kollektivtrafik, post och paket, digitala hälsolösningar och mycket annat.

En enkät är på gång, som vid två tillfällen ska mäta hur olika lokala intressenter uppfattar att samverkan mellan den lokala nivån och kommunen förändras under projektets gång. Modeller och verktyg för serviceutveckling och samverkan ska tas fram av projektet. Det arbetet har redan startat och kommer att kräva en hel del medskapande innan vi är färdiga ock kan sprida det.

Under senhösten kommer Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, att bjuda in politiker och ansvariga tjänstepersoner i projektet från alla medverkande kommuner, samt alla som arbetar i projektet till en gemensam träff för kunskaps- och erfarenhetsöverföring. Det blir en spännande höst med många utmaningar och framgångar för de lokala processledarna och kommunernas ansvariga, vilka alla gör ett fantastiskt jobb i sina kommuner!

Väl mött i nästa nyhetsbrev senare i höst!

Claes Becklin

Läs mer om Stavsjö och Örnsköldsvik:

<https://www.sn.se/nykoping/unika-hyresratter-byggs-i-stavsjo/>

<http://www.ornskoldsvik.se/kommunochpolitik/landsbygdsutveckling/servicepunkter.html>

Service i Samverkan: <https://www.helasverige.se/vad-vi-goer/vaara-prioriterade-fraagor/service/service-i-samverkan/>

PROJEKTKOORDINATOR

Claes Becklin 010-489 13 55
claes.becklin@helasverige.se

PROJEKTEKONOM

Tina Nygårds 010-489 13 51
tina.nygards@helasverige.se

LOKALA PROCESSLEDARE

Norrbottnen, Arvidsjaurs kommun:
Bertil Degerlund, 070-696 29 52
bertil.degerlund@helasverige.se

Västerbotten, Skellefteå kommun:
Martine Westerlund, 076-763 34 54
martine.westerlund@helasverige.se

Västerbotten, Storumans kommun:
Monica Falkner, 070-699 52 27
monica.falkner@helasverige.se

Dalarna, Älvdalens kommun:
Sigrid Larsson, 070-249 05 86
sigrid.larsson@helasverige.se

Dalarna, Ludvika kommun:
Pablo Ravanal, 070-782 90 15
pablo.ravanal@helasverige.se

Sörmland, Flens kommun och Vingåkers kommun:
Åke Peterson-Sandklef, 070-595 80 40
ake.sandklef@helasverige.se

Östergötland, Norrköpings kommun:
Pia Liedholm, 073-664 57 64
pia.liedholm@helasverige.se

Östergötland, Motala kommun:
Ewa Carlgren Nilsson, 070-270 03 60
ewa.carlgren@helasverige.se

Kronobergs län, Ljungby kommun och Älmhults kommun:
Siv Lindén, 070-208 61 43
siv.linden@helasverige.se

HELA SVERIGE SKA LEVA

Stortorget 7, 111 29 Stockholm
Telefon: 010-489 13 50
E-post: info@helasverige.se
www.helasverige.se

PRENUMERATION NYHETSBRV:
CLAES.BECKLIN@HELASVERIGE.SE